

Βρυξέλλες, 13 Μαΐου 2025
(OR. en)

8779/25

EDUC 140
JEUN 67
SOC 268
DIGIT 85

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Αντιπροσωπίες
Θέμα:	Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με συμπεριληπτικές πρακτικές με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στη σχολική εκπαίδευση

Διαβιβάζονται συνημμένως στις αντιπροσωπίες τα ως άνω συμπεράσματα του Συμβουλίου, τα οποία εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο (Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) κατά τη σύνοδό του στις 12 Μαΐου 2025.

Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με συμπεριληπτικές πρακτικές με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στη σχολική εκπαίδευση

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

ΥΠΕΝΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ τα κείμενα που έχουν εγκριθεί στο πλαίσιο της Ένωσης σχετικά με την εκπαίδευση και την κατάρτιση και κοινωνικά ζητήματα που αφορούν θέματα πολιτικής,

ΥΠΟΓΡΑΜΜΙΖΕΙ ότι

1. Οι αρχές της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης αντικατοπτρίζουν τα θεμελιώδη δικαιώματα όλων των εκπαιδευομένων, όπως κατοχυρώνονται στη σύμβαση της UNESCO κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση, στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού, στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Ο ρόλος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης είναι καίριας σημασίας για την ανάπτυξη συμπεριληπτικών και δημοκρατικών κοινωνιών και την προώθηση της ανταγωνιστικότητας και της ευημερίας. Μια συμπεριληπτική κοινωνία βασιζόμενη στην αρχή της ισότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης υψηλής ποιότητας που παρέχει προσβάσιμες υποδομές, διδακτικό υλικό και παιδαγωγικές προσεγγίσεις, διασφαλίζει και βελτιώνει τις ευκαιρίες, την ευημερία και την ανάπτυξη όλων των εκπαιδευομένων, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο, τις ικανότητες ή τις περιστάσεις τους. Χωρίς συμπεριληπτική εκπαίδευση, οι δυνατότητες ανάπτυξης καινοτομίας και βιώσιμης προόδου είναι περιορισμένες, ενώ με την αξιοποίηση των διαφορετικών ταλέντων και οπτικών όλων των ατόμων, ενισχύονται τόσο η κοινωνική συνοχή όσο και η ανταγωνιστικότητα.

3. Η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και η σχολική εκπαίδευση συμβάλλουν καθοριστικά στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών ανισοτήτων, προωθώντας παράλληλα τη μακροπρόθεσμη ατομική και κοινωνική ευημερία. Οι συμπεριληπτικές πρακτικές με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στη σχολική εκπαίδευση προωθούν τις ίσες ευκαιρίες, την κοινωνική συνοχή και την πλήρη συμμετοχή όλων των παιδιών και των εκπαιδευομένων στην εκπαίδευση και την κοινωνία, συμβάλλοντας παράλληλα στην ολοκληρωμένη προσωπική, συναισθηματική και κοινωνική τους ανάπτυξη. Διασφαλίζουν επίσης ότι τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένουν ανθεκτικά, προσαρμόσιμα και δίκαια, παρέχοντας σε όλους ευκαιρίες ανάπτυξης και πλήρους αξιοποίησης των δυνατοτήτων τους.
4. Η έννοια της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης και η ενσωμάτωσή της στα πλαίσια πολιτικής των κρατών μελών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση έχουν εξελιχθεί και συνεχίζουν να εξελίσσονται. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση εκλαμβάνεται πλέον ολοένα και περισσότερο ως μια συστημική προσέγγιση που μεριμνά για όλους τους εκπαιδευόμενους με σκοπό τη διασφάλιση του καθολικού δικαιώματός τους στην εκπαίδευση. Στόχος είναι η παροχή ουσιαστικών εκπαιδευτικών ευκαιριών υψηλής ποιότητας και συνεχούς στήριξης σε κάθε εκπαιδευόμενο σύμφωνα με την πρώτη και την ενδέκατη αρχή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την πρώτη στρατηγική προτεραιότητα του στρατηγικού πλαισίου για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με στόχο τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης και πέραν αυτού.

TONIZEI ότι

5. Για τους σκοπούς των παρόντων συμπερασμάτων, οι όροι «προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα» (ΠΕΦ) και «σχολική εκπαίδευση» πρέπει να νοούνται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και τη δομή κάθε εθνικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ ότι

6. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση υφίστανται σημαντικό μετασχηματισμό, που ακολουθεί την πρόοδο της τεχνολογίας, τις εξελισσόμενες καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις και τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες. Αυτές οι αλλαγές αναδιαμορφώνουν τη διδασκαλία, τη μάθηση και την αξιολόγηση, ενώ δίδεται αυξανόμενη έμφαση σε εξατομικευμένες, καινοτόμες, συμπεριληπτικές και ευέλικτες πρακτικές.

7. Οι πρόσφατες κρίσεις, μεταξύ των οποίων οι φυσικές καταστροφές, οι ένοπλες συγκρούσεις, όπως ο επιθετικός πόλεμος της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, η οικονομική αστάθεια και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας, καθώς και οι πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές που θέτουν υπό αμφισβήτηση τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την περαιτέρω προώθηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που είναι κυρίαρχα στον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης, έχουν βαθύ και συχνά διαρκή αντίκτυπο στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Αυτοί οι παράγοντες μπορούν να διαταράξουν τη μάθηση, να περιορίσουν την πρόσβαση σε πόρους και, ως εκ τούτου, να επιδεινώσουν τις ανισότητες.
8. Η αυξανόμενη πολυμορφία των παιδιών και των εκπαιδευομένων γεννά προκλήσεις για τις δομές ΠΕΦ και τα σχολεία, τονίζοντας την ανάγκη αποτελεσματικής ανταπόκρισης στις ποικίλες ανάγκες τους. Τα ιδρύματα αυτά θα πρέπει να είναι πιο ανθεκτικά, προσβάσιμα και συμπεριληπτικά, ώστε να προωθούν ισότιμες ευκαιρίες μάθησης και την ολιστική ανάπτυξη κάθε παιδιού και εκπαιδευόμενου, συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην κοινωνική συνοχή.
9. Οι διευθυντές σχολείων, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και το λοιπό προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για τη διασφάλιση της επιτυχίας της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης. Ωστόσο, η πρόσληψη και η διατήρηση ειδικευμένων επαγγελματιών εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πρόβλημα σε πολλά κράτη μέλη, γεγονός που μπορεί να παρεμποδίσει την αποτελεσματική εφαρμογή της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης.

10. Τα πρώτα χρόνια της εκπαίδευσης, ιδίως σε δομές ΠΕΦ, είναι καθοριστικής σημασίας για να τεθούν τα θεμέλια της συμπεριληπτικής μάθησης. Αυτά τα χρόνια προωθούν την ολοκληρωμένη προσωπική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών, διαμορφώνουν τη θετική τους στάση απέναντι στη μάθηση, τονώνουν την περιέργειά τους και οικοδομούν την αυτοεκτίμηση. Η ισότιμη πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, σε έγκαιρες παρεμβάσεις και συμπεριληπτικές παιδαγωγικές μεθόδους μπορεί να βελτιώσει σημαντικά τις πιθανότητες επιτυχίας όλων των παιδιών στη ζωή.
11. Οι συμπεριληπτικές πρακτικές με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο θέτουν κάθε άτομο, με τις δικές του προκλήσεις, ενδιαφέροντα και ταλέντα, στον πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και χρησιμοποιούν ευέλικτες και προσαρμοστικές μεθόδους για να κατανοήσουν τη θέση των εκπαιδευομένων και να τους καθοδηγήσουν προς την πλήρη ανάπτυξη των δυνατοτήτων τους και την επίτευξη σχολικής επιτυχίας, αντιμετωπίζοντας τους περιορισμούς που επιβάλλουν οι διαρθρωτικές ανισότητες, τα επιβλαβή κοινωνικά πρότυπα και τα στερεότυπα.
12. Μέσω της συμπεριληπτικής της διάστασης, η μη τυπική εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη και τη βελτίωση των μη τεχνικών δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν γέφυρες μεταξύ της τυπικής και της μη τυπικής εκπαίδευσης και να προαχθούν κοινές πρωτοβουλίες και δράσεις μεταξύ τους.
13. Τεκμηριωμένες έρευνες δείχνουν ότι η συμπεριληπτική εκπαίδευση ωφελεί όλους τους εκπαιδευόμενους, όσον αφορά τόσο τις εκπαιδευτικές επιδόσεις, την προσωπική, συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη όσο και τη συνολική ευημερία, και ότι, όταν εκπαιδευόμενοι με διαφορετικά υπόβαθρα και ικανότητες τοποθετούνται μαζί σε τάξεις γενικής εκπαίδευσης και οι ανάγκες τους καλύπτονται μέσω ειδικών μέτρων στήριξης, είναι πιθανότερο να αναπτύξουν θετικές κοινωνικές σχέσεις, μεγαλύτερη αυτοεκτίμηση και ισχυρότερες δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για τη διαβίου μάθηση και την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία και την αγορά εργασίας.
14. Η πρόσβαση σε δεδομένα υψηλής ποιότητας σχετικά με τα μαθησιακά αποτελέσματα των εκπαιδευομένων, τις συμπεριληπτικές πρακτικές και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευόμενοι με ποικίλες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες είναι ζωτικής σημασίας για την παρακολούθηση της προόδου, την αξιολόγηση του αντικτύπου των συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πολιτικών και τη διασφάλιση της συνεχούς προσαρμογής των σχολικών πρακτικών στις εξελισσόμενες ανάγκες όλων των εκπαιδευομένων.

15. Οι τεκμηριωμένες πολιτικές που ενσωματώνουν δεδομένα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των συμπεριληπτικών πρακτικών είναι ουσιαστικής σημασίας για την καθοδήγηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής συμπεριληπτικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλα τα επίπεδα και προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι παρεμβάσεις είναι εξατομικευμένες για να καλύπτουν τις ποικίλες ανάγκες των εκπαιδευομένων και παράλληλα να προωθούν την υψηλής ποιότητας και ισότιμη εκπαίδευση και κατάρτιση.
16. Η αποτελεσματική και υψηλής ποιότητας αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη, που διαμορφώνονται με βάση στοιχεία και βέλτιστες πρακτικές, καθώς και με βάση τις ανάγκες και τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών, είναι ουσιαστικής σημασίας προκειμένου να αποκτήσουν οι διευθυντές σχολείων, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και το λοιπό προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, τις γνώσεις, τις δεξιότητες, τις συμπεριφορές και τις στρατηγικές διδασκαλίας που διευκολύνουν τη συμπεριληπτική εκπαίδευση. Εν προκειμένω περιλαμβάνεται η δυνατότητα να χρησιμοποιούν δεοντολογικές και ασφαλείς υποστηρικτικές τεχνολογίες για τη στήριξη παιδιών και εκπαιδευομένων με διαφορετικές ανάγκες εντός ομάδων γενικής εκπαίδευσης σε δομές ΠΕΦ, τάξεις και σχολεία.
17. Η ενσωμάτωση των αρχών της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτεί μια ολοκληρωμένη, ολιστική σχολική προσέγγιση, στο πλαίσιο της οποίας οι μαθησιακές διαδικασίες, οι πρακτικές διδασκαλίας, οι μέθοδοι αξιολόγησης, το σχολικό περιβάλλον και οι υπηρεσίες υποστήριξης ευθυγραμμίζονται μεταξύ τους ώστε να εξασφαλίζουν ολοκληρωμένη εκπαιδευτική εμπειρία και ευημερία για όλους τους εκπαιδευόμενους, και οι διευθυντές σχολείων, οι εκπαιδευτικοί, οι εκπαιδευτές και το λοιπό προσωπικό αντικατοπτρίζουν την πολυμορφία της κοινωνίας.

ΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ

18. Τη σημασία των συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πρακτικών που βασίζονται σε μια προσέγγιση με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο, η οποία συνεκτιμά τις ποικίλες ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τους τρόπους μάθησης κάθε ατόμου, από την ΠΕΦ έως τη σχολική εκπαίδευση.
19. Τη σημασία μιας διαφοροποιημένης και εξειδικευμένης δεξαμενής διδακτικού προσωπικού για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων όλων των εκπαιδευομένων και τη συμβολή αυτών των παραγόντων στην κοινωνική συνοχή και την ανάπτυξη δημοκρατικών κοινωνιών.

20. Τη σημασία της επικοινωνίας και της συνεργασίας με όλες τις οικογένειες, τους γονείς ή τους νόμιμους κηδεμόνες, προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται προς το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
21. Την ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης και εφαρμογής τεκμηριωμένων πολιτικών και πρακτικών με συστημικό τρόπο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εξελισσόμενες και ποικίλες ανάγκες των παιδιών και των εκπαιδευομένων, τόσο στο πλαίσιο της ΠΕΦ όσο και στη σχολική εκπαίδευση, με παράλληλη διασφάλιση ότι οι εν λόγω προσεγγίσεις αντικατοπτρίζουν τις πλέον πρόσφατες έρευνες σχετικά με τον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΕΙ την ανάγκη

22. Διασφάλισης κατάλληλου και έγκαιρου εντοπισμού των ποικίλων αναγκών των εκπαιδευομένων με στόχο να δημιουργηθούν συμπεριληπτικά και ασφαλή μαθησιακά περιβάλλοντα που ενθαρρύνουν τη συμμετοχή όλων των εκπαιδευομένων σε ισότιμη και υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση, με παράλληλο σεβασμό της πολυμορφίας και των κοινών ευρωπαϊκών αξιών και προώθηση του ψηφιακού ανθρωπισμού.
23. Αντιμετώπισης των ποικίλων αναγκών των εκπαιδευομένων με την παροχή κατάλληλων και τεκμηριωμένων μέτρων στήριξης, και παράλληλα με τον εφοδιασμό των εκπαιδευομένων, καθώς και των διευθυντών σχολείων, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και του λοιπού προσωπικού με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές που αναγνωρίζουν την πολυμορφία και την αξία της και προωθούν την κοινωνική συνοχή, την ισότητα, την προσωπική ολοκλήρωση και την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.
24. Ανάπτυξης και ενίσχυσης της έρευνας και συστημάτων συλλογής και αναζήτησης αξιόπιστων δεδομένων στον τομέα της συμπεριληπτικής ΠΕΦ και σχολικής εκπαίδευσης για την καθοδήγηση της στρατηγικής επιλογής αποτελεσματικών και αποδοτικών συμπεριληπτικών προσεγγίσεων.

25. Να συνεχίσουν να αναπτύσσουν, κατά περίπτωση, και να εφαρμόζουν μια ολοκληρωμένη και συνολική στρατηγική με στόχο τη σχολική επιτυχία και συμπεριληπτικές πολιτικές που προωθούν την ενεργό συμμετοχή όλων των παιδιών και των εκπαιδευομένων, διασφαλίζοντας ισότιμη πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας ΠΕΦ και σχολική εκπαίδευση και αίροντας τα εμπόδια στη μάθηση.
26. Να προωθήσουν προσεγγίσεις και στρατηγικές διδασκαλίας και διαμορφωτικής αξιολόγησης που είναι στοχευμένες, ευέλικτες, διαφοροποιημένες και εξατομικευμένες για την κάλυψη των ποικίλων αναγκών των εκπαιδευομένων, ώστε τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα να υποστηρίζουν την πλήρη συμμετοχή κάθε εκπαιδευόμενου, ανεξάρτητα από το σημείο εκκίνησής του.
27. Μέσω μιας ολιστικής σχολικής προσέγγισης, να αναπτύξουν περαιτέρω, στο πλαίσιο της ΠΕΦ και σε σχολεία, συμπεριληπτικές νοοτροπίες και πρακτικές που σέβονται την πολυμορφία και αναγνωρίζουν την αξία της, προωθούν τον σεβασμό για όλα τα άτομα και τα πρότυπα από όλα τα κοινωνικά στρώματα και ενθαρρύνουν συνεργατικές προσεγγίσεις για τη μάθηση, στο πλαίσιο των οποίων τα παιδιά, οι εκπαιδευόμενοι, οι οικογένειες, οι γονείς ή οι νόμιμοι κηδεμόνες, οι διευθυντές σχολείων, οι εκπαιδευτές, οι εκπαιδευτικοί και το λοιπό προσωπικό, όπως το προσωπικό υποστήριξης και το εξειδικευμένο προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, συνεργάζονται για τη δημιουργία υποστηρικτικών μαθησιακών κοινοτήτων, στις οποίες λαμβάνονται υπόψη οι μαθησιακές ανάγκες και η ευημερία όλων.
28. Να διασφαλίσουν ότι καταβάλλονται προσπάθειες για την ενσωμάτωση της γνώμης και των απόψεων όλων των εκπαιδευομένων σε εκπαιδευτικά ζητήματα που τους αφορούν, με σκοπό την ενίσχυση του αισθήματος της αυτενέργειας και του ανήκειν, και παράλληλα την τόνωση της αίσθησης ενδυνάμωσης, συμπερίληψης και συμμετοχής τους στις δημοκρατικές διαδικασίες.

29. Να ενθαρρύνουν την ευρύτερη συμμετοχή των οικογενειών, των γονέων ή των νόμιμων κηδεμόνων στη ζωή των δομών ΠΕΦ και των σχολείων ώστε να υποστηριχθεί η αναγνώριση των αναγκών και των ικανοτήτων των παιδιών τους, καθώς και του κοινωνικοοικονομικού και πολιτιστικού τους υπόβαθρου, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.
30. Να εξετάσουν τη δυνατότητα επένδυσης στην αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη και στήριξη των διευθυντών σχολείων, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και του λοιπού προσωπικού, όπως του προσωπικού υποστήριξης και του εξειδικευμένου προσωπικού, ώστε να διασφαλιστεί ότι διαθέτουν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις συμπεριφορές προκειμένου να εφαρμόζουν συμπεριληπτικές πρακτικές διδασκαλίας και αξιολόγησης, να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν τις ποικίλες ανάγκες των εκπαιδευομένων και να προάγουν υποστηρικτικά μαθησιακά περιβάλλοντα.
31. Αξιοποιώντας τις υφιστάμενες δομές για την αποφυγή πρόσθετου διοικητικού φόρτου, να ενισχύσουν τις προσπάθειες συλλογής και ανάλυσης δεδομένων σχετικά με τις συμπεριληπτικές πρακτικές και τα μαθησιακά αποτελέσματα για όλους τους εκπαιδευόμενους, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε όσους προέρχονται από υποεκπροσωπούμενα και περιθωριοποιημένα περιβάλλοντα και σε όσους έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και αποφεύγοντας παράλληλα τον χαρακτηρισμό και τον στιγματισμό, ώστε οι πολιτικές να βασίζονται σε αξιόπιστα και επικαιροποιημένα στοιχεία.
32. Να υποστηρίξουν την ανάλυση αποτελεσματικών συμπεριληπτικών πρακτικών και τη μετουσίωση της έρευνας σε πρακτικές στρατηγικές για την ένταξη, διασφαλίζοντας ότι οι εν λόγω στρατηγικές έχουν σημασία για το εκάστοτε πλαίσιο και είναι προσαρμόσιμες σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

33. Να ενθαρρύνουν, κατά περίπτωση, τη δεοντολογική και ασφαλή χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών και ψηφιακών εργαλείων, αξιοποιώντας τις νέες ευκαιρίες που μπορεί να προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη για την ενίσχυση της προσβασιμότητας και τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων για εκπαιδευόμενους με διαφορετικές ανάγκες, και να προωθήσουν την ισότιμη πρόσβαση στις εν λόγω τεχνολογίες και εργαλεία.
34. Να προωθήσουν περαιτέρω τη συνεργασία μεταξύ υπευθύνων χάραξης πολιτικής, ερευνητών, νέων, διευθυντών σχολείων, εκπαιδευτικών, εκπαιδευτών και λοιπού προσωπικού, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, καθώς και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, ώστε να διασφαλιστούν η ανταλλαγή, η αξιολόγηση και η εφαρμογή τεκμηριωμένων πρακτικών σε όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
35. Να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ ιδρυμάτων ΠΕΦ, σχολείων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ερευνητικών ιδρυμάτων για την ανάπτυξη καινοτόμων, τεκμηριωμένων και συμπεριληπτικών μεθόδων με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο που στηρίζουν τους διευθυντές σχολείων, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και το λοιπό προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, στο έργο τους.
36. Να ενισχύσουν τις συμπράξεις μεταξύ ιδρυμάτων ΠΕΦ, σχολείων, κοινωνικών υπηρεσιών, παρόχων υγειονομικής περίθαλψης, οργανώσεων νεολαίας και οργανώσεων σε επίπεδο κοινότητας για τη στήριξη της ολιστικής ανάπτυξης των παιδιών και των εκπαιδευομένων, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τους εκπαιδευτικούς όσο και τους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα και την ευημερία τους.
37. Να παρακολουθούν και να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών πολιτικών και πρακτικών με τη χρήση διαφόρων μέσων, συμπεριλαμβανομένης της ανατροφοδότησης από εκπαιδευόμενους, διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές και λοιπό προσωπικό, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, και από οικογένειες, γονείς ή νόμιμους κηδεμόνες, προβαίνοντας σε προσαρμογές, εφόσον είναι αναγκαίες, για τη διασφάλιση συνεχούς βελτίωσης.

38. Να συνεχίσει να στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών να εφαρμόζουν συμπεριληπτικές εκπαιδευτικές πρακτικές με τη χρήση ενωσιακής χρηματοδότησης με όλα τα διαθέσιμα μέσα, με την επιφύλαξη των διαπραγματεύσεων για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο μετά το 2027, και μέσω της ανάπτυξης πόρων που προωθούν τεκμηριωμένες συμπεριληπτικές πολιτικές, αξιοποιώντας, μεταξύ άλλων, την εμπειρογνωσία της μόνιμης ομάδας για τους δείκτες και τα κριτήρια αξιολόγησης.
39. Να συνεχίσει να στηρίζει δραστηριότητες μάθησης από ομοτίμους των κρατών μελών, οι οποίες δημιουργούν ευκαιρίες για τη διερεύνηση στοιχείων έρευνας και την άντληση διδαγμάτων από εμπειρίες που αφορούν την προώθηση της αλλαγής και της καινοτομίας σε όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
40. Να συνεχίσει την ανάπτυξη ενός αποθετηρίου αποτελεσματικών και αποδοτικών πολιτικών και πρακτικών, βασισμένων στην έρευνα, σχετικά με τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, αξιοποιώντας υφιστάμενους πόρους, όπως η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Σχολικής Εκπαίδευσης, με στόχο τη στήριξη των διευθυντών σχολείων, των εκπαιδευτικών, των εκπαιδευτών και του λοιπού προσωπικού, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο της ΠΕΦ, καθώς και των τοπικών, περιφερειακών και εθνικών πολιτικών, προκειμένου να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για όλα τα παιδιά και τους εκπαιδευόμενους.
41. Να συνεργαστεί περαιτέρω και να επιδιώξει συνέργειες με διεθνείς οργανισμούς, ανεξάρτητους φορείς και άλλα σχετικά διεθνή ενδιαφερόμενα μέρη, όπως ο Ευρωπαϊκός Φορέας για την Ειδική Αγωγή και την Ενταξιακή Εκπαίδευση, ο ΟΟΣΑ, η Διεθνής Ένωση για την Αξιολόγηση των Μαθητικών Επιδόσεων (IEA), η UNESCO, η UNICEF και το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα για την ενίσχυση των στοιχείων που αφορούν τη συμπεριληπτική εκπαίδευση, αποφεύγοντας παράλληλα τη δημιουργία νέων δομών.
42. Να λάβει υπόψη τα παρόντα συμπεράσματα κατά την προετοιμασία και την υλοποίηση δράσεων στον τομέα της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης, τηρώντας παράλληλα την αρχή της επικουρικότητας.

ΚΑΛΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

43. Να συνεχίσουν να αξιοποιούν πλήρως τις δυνατότητες του προγράμματος Erasmus+ για τη στήριξη της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης μέσω έργων, πρακτικών και παιδαγωγικών εργαλείων σε όλες τις διαστάσεις και τις δράσεις του, και να αξιοποιούν στο έπακρο τη συμπεριληπτική προσέγγιση του προγράμματος όσον αφορά τη μαθησιακή κινητικότητα, ώστε να προκύψουν πραγματικές αλλαγές σε όλα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.
 44. Να δεσμευτούν ότι η συμπεριληπτική εκπαίδευση θα παραμείνει προτεραιότητα σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, συμβάλλοντας στην πλήρη επίτευξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, ιδίως του επιμέρους στόχου 4 (ποιοτική εκπαίδευση).
 45. Να συνεχίσουν τον διάλογο και τη συνεργασία μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ενωσιακό και διεθνές επίπεδο στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για τη δημιουργία συμπεριληπτικών και ισότιμων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο που στηρίζουν την ανάπτυξη όλων των εκπαιδευομένων.
-